

L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA I LA PAU

INTRODUCCIÓ

Els incendis d'Austràlia i l'Amazònia, les inundacions a Indonèsia, el desgel dels pols i l'augment del nombre d'episodis de sequera a l'hemisferi sud són alguns dels devastadors efectes de l'emergència climàtica que viu el planeta i que ens afecta a totes i tots. Per sort, cada vegada en som més conscients i creixen els moviments que reclamen actuacions.

Cal recordar també, que hi ha una estreta relació entre els aspectes mediambientals i climàtics, i la pau sostenible, un tema que ja ha arribat a les Nacions Unides i a la Unió Europea on es discuteix sobre els impactes potencials del canvi climàtic en la seguretat i l'estabilitat dels països.

Els efectes del canvi climàtic provoquen morts i destrucció de mitjans de vida, pugnes per accedir als recursos naturals (aigua, collites) i obliga moltes persones a marxar de casa per poder sobreviure (refugiats climàtics). Tot plegat genera tensions i enfrontaments i impedeix el desenvolupament dels països.

En d'altres casos, són els conflictes armats els que contribueixen a malmetre el medi, destruint pobles i cultius, i arrasant territoris que queden erms durant molts anys.

Per garantir la supervivència de la humanitat i la seva convivència pacífica, és urgent que canviem la visió que tenim de la natura, deixar de considerar-la una possessió que podem dominar, sotmetre i violentar en funció dels nostres interessos i capritxos i passar a tenir-ne cura i a considerar-la la nostra aliada. Per això, volem dedicar la proposta didàctica per al Dia Escolar de la Noviolència i la Pau, a l'emergència climàtica i la pau, oferint algunes eines, idees i materials per a la reflexió i les activitats a l'aula.

Cada 30 de gener, amb el DENIP, commemorem l'aniversari de la mort del Mahatma Gandhi i recordem el seu llegat. Aquesta jornada, instaurada el 1964 per Llorenç Vidal, vol contribuir a promoure la cultura de pau, la noviolència, el compromís i la resolució pacífica dels conflictes entre els infants i els joves.

Aquest document inclou diverses propostes de treball orientades a la reflexió i al debat per a alumnes d'infantil, primària, ESO i Batxillerat.

OBJECTIUS

- Conèixer l'abast del canvi climàtic i els seus efectes sobre la vida al planeta.
- Fer-nos conscients de la importància de preservar el planeta, la nostra casa comuna per tal de protegir la vida humana i la de tota la resta d'espècies, i també per garantir la pau i la convivència.
- Adonar-nos que el compromís amb el medi ambient es cosa de totes i tots i que la tasca de tenir-ne cura comença amb cadascú de nosaltres.

ACTIVITATS PER A INFANTIL I PRIMÀRIA

L'escola és, després de la família, un dels primers espais de convivència on els infants aprenen a relacionar-se i a interaccionar amb els altres i amb l'entorn. I és on aprenen aspectes fonamentals de la coexistència pacífica, el respecte, la col·laboració, la valoració de la diversitat i la cura de l'entorn proper.

Amb les activitats per a infantil i primària, proposem reflexionar amb els nens i les nenes sobre el fet que tots vivim al mateix planeta, que és casa nostra i la de tots els éssers vius, i que l'hem de cuidar per tal que la vida hi pugui continuar.

TREBALLEM EL MEDI AMBIENT DE LA MÀ DE LA PAU

Per als més petits dels centre us proposem aquesta iniciativa que va duu a terme l'Escola Bressol Gespa de la UAB, que va comptar amb la col·laboració de Marina Caireta, membre de l'Escola de Cultura de Pau. Les activitats partien del llibre de Todd Parr 'El llibre de la pau' però es poden dur a terme de forma independent. http://www.gencat.cat/mediamb/butlleti/bev/graf_but49/bresol_gespa_pau.pdf

PROGRAMA INFO K 'ESPECIAL CRISI CLIMÀTICA' CONTE 'LA TERRA VOMITA'

Aquest vídeo de l'informatiu per a infants i joves Info K és un bon material per reflexionar sobre la situació climàtica actual i conèixer les iniciatives que es duen a terme per fer-hi front.

<https://www.ccma.cat/tv3/super3/infok/especial-canvi-climatic/video/5925806/>

A partir de la reacció imaginària de la natura a la contaminació, aquest conte permet reflexionar sobre el nostre estil de vida i de consum, entre altres aspectes.

<http://fundipau.org/wp-content/uploads/2020/01/La-Terra-vomita.pdf>

Després de veure el vídeo, llegir el conte o de les dues activitats, us proposem plantejar un debat a classe: A partir de les tres R: Reduir, Reutilitzar i Reparar buscar, individualment o per grups, formes en què cadascú les pot aplicar o practicar, d'una manera factible. Si es vol també es pot tractar el tema de Reciclar. Què puc fer jo per Reduir, Reutilitzar i Reparar? Què podem fer a casa? (es pot proposar parlar-ho a casa i posar les respostes en comú.) Què podem fer a l'escola?

En la valoració també es pot parlar del fet que tenir cura del planeta comporta una millora de la vida de les persones, perquè no han de marxar de casa seva per sequeres o inundacions (refugiats climàtics), no han d'enfrontar-se per accedir als recursos (a l'aigua potable, aliments), etc.

LES RESPOSTES DE L'ESPECIALISTA

Josep Peñuelas és un reconegut ecòleg i investigador en ecologia i medi ambient que respon algunes preguntes sobre el canvi climàtic formulades per nens i nenes en el programa Info K. Podeu passar els vídeos a classe i comentar-los o utilitzar-los com a recurs d'altres activitats.

<https://www.ccma.cat/tv3/super3/infok/el-josep-penuelas-respon/video/5979007/>

<https://www.ccma.cat/tv3/super3/infok/en-josep-penuelas-us-respon/video/5978067/>

ACTIVITATS PER A SECUNDÀRIA I BATXILLERAT

Idees generals per dinamitzar els debats i la reflexió:

- **Què puc fer jo?** (accions personals)
- **Qui em pot ajudar o a qui puc convèncer directament?** (implicar persones properes a nivell individual)
- **Fins on puc estendre la meva influència?** (implicar col·lectius propers – amics, escola, barri...)
- **On és difícil que aconseguixi alguna cosa?** (pensar com arribar a col·lectius o organismes que puguin tenir més impacte)

DEBAT SOBRE ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

El setembre del 2015 l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, que inclou objectius per eradicar la pobresa, combatre la desigualtat i la injustícia, promoure la pau i frenar el canvi climàtic, entre d'altres. Aquesta agenda ha de marcar l'acció global pel desenvolupament fins l'any 2030.

- Us proposem treballar els punts 13 (acció pel clima) i 16 (pau, justícia i institucions sòlides) dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU: analitzar-los, buscar la relació que hi ha entre ells i proposar iniciatives /canvis que es puguin fer a nivell escolar, de barri o municipals.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/>

LES ARMES NUCLEARS: UNA AMENAÇA PEL CLIMA I PER LA HUMANITAT

La fragilitat del pacte nuclear amb l'Iran ha tornat a posar en evidència el perill que suposa l'existència de les armes nuclears. En aquests moments n'hi ha gairebé 14.000 al món, la majoria molt més potents que les d'Hiroshima i Nagasaki. Una guerra nuclear regional en què s'utilitzessin només cent bombes com les d'Hiroshima, alteraria el sistema climàtic mundial i abocaria mil milions de persones a la fam.

- Us proposem treballar els materials de la Campanya Internacional per a l'Abolició de les Armes Nuclears – ICAN, sobre els efectes en la població i en el clima d'una deflagració nuclear, en el context d'un conflicte o de forma accidental.

Informe 'Catàstrofe Humanitària' d'ICAN. Especialment les planes 7 i 8.

<http://fundipau.org/catastrofe-humanitaria/>

Article a El Mundo: <https://www.elmundo.es/elmundo/2008/04/07/ciencia/1207591191.html>

Un cop feta la recerca i la posada en comú, podeu elaborar i fer-nos arribar a FundiPau un document amb arguments o una carta, manifestant el vostre suport com a centre al Tractat sobre la Prohibició de les Armes Nuclears que es va aprovar el 2017 i que ara cal que els països signin perquè pugui entrar en vigor. Des de FundiPau ho utilitzarem com a suport per a les accions de pressió al Govern espanyol perquè signi el Tractat.

FORÇATS A MARXAR DE CASA

Segons les dades d'ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Refugiats), l'any 2018 17,2 milions de persones es van veure obligades a marxar de casa per causes climàtiques. La seva situació és d'extrema vulnerabilitat perquè encara que no hi hagi una situació de conflicte al seu país, no poden tornar a casa.

- Us proposem reflexionar sobre les causes que provoquen els refugiats climàtics i pensar i dur a terme possibles accions que podrien contribuir a evitar-les: sumar-se als Divendres pel Clima, reduir el consum energètic, Reduir, Reutilitzar i Reparar, etc. Es pot fer una proposta de canvis per a tot el centre, el barri o el municipi.

<https://www.ccar.cat/un-futur-de-refugiats-climaticos/>

<https://eacnur.org/es/actualidad/noticias/emergencias/refugiados-climaticos>

ALTRES INFORMES I ARTICLES PER AL DEBAT

Informe del Secretari General de l'ONU, 2009 'El cambio climático y sus posibles repercusiones para la seguridad' <https://www.acnur.org/5d54785b4.pdf>

Document de l'Alt Representant i de la Comissió Europea al Consell d'Europa, 'El cambio climático y la seguridad internacional' https://www.consilium.europa.eu/media/30860/es_clim_change_low.pdf

Article d'Antonio Guterrez, Secretari General de l'ONU, sobre el canvi climàtic i la pau amb motiu del Dia Internacional de la Pau del 2019. <https://news.un.org/es/story/2019/09/1462412>

Article d'EDUCO '¿Por qué el cambio climático y la paz están tan relacionados?'

<https://www.educo.org/Blog/Relacion-entre-paz-y-lucha-contra-cambio-climatico>

MATERIALS EN ANGLÈS

Article: 'El medi ambient ha esdevingut hostatge dels conflictes armats':

<https://www.newsecuritybeat.org/2019/11/environment-hostage-armed-conflict/>

Informe: 'A new climate for peace'

<https://www.newclimateforpeace.org/#report-top>

Mapa DENIP 2020

Si voleu donar a conèixer i compartir les activitats que heu fet durant la jornada, us animem a què enllaceu la plana de la vostra web on les tingueu penjades al [Mapa DENIP 2020](#). Es tracta del mapa col·laboratiu creat per FundiPau que permet veure d'un cop d'ull totes les activitats que s'han fet durant aquesta diada escolar per la noviolència i la pau.